

משיחת ש"פ תצא, י"א אלול ה'תש"נ

– בקשר עם סיום השלשים לפטירת הרה"ח וכו' ר' יעקב יהודה העכט ע"ה –

מאמרי חז"ל, ובמיוחד – בקשר מיט גלות און גאולה – כדברי הגמרא (אין דער סוגיא הידועה בקשר מיט תשב"ר)¹, אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שבטלו בה תינוקות של בית רבן,

וכידוע דער מספר גדול ביותר פון מלמדי תינוקות של בית רבן בזמן בית שני: „ד' מאות בתי כנסיות היו בכרך ביתר, ובכל או"א היו ד' מאות מלמדי תינוקות, וכאו"א היו לפניו ד' מאות תינוקות“². ועד"ז איז פאַרשטאַנדיק בנוגע צו די קהילות באַ אידן בחוץ לארץ (בזמן בית שני), וואָס דאָרטן זיינען געווען אַ ריבוי אידן באופן קבוע [כמובן פון דברי המשנה] אַז אין ביהמ"ק איז געווען אַ קופה מיוחדת פאַר די מחצית השקל פון די אידן פון חוץ לארץ].

דערפון איז פאַרשטאַנדיק, אַז דער תיקון אויף חורבן ביהמ"ק וגלות איז דורך דעם וואָס מ'איז זיך עוסק ובריבוי אין לימוד מיט תינוקות של בית רבן, סיי אין ארץ ישראל און סיי אין חוץ לארץ [וואָס בזמן הזה איז רוב מנין ובנין פון אידן אין חוץ לארץ, ובזה גופא – אין חצי כדור התחתון], און מיט אַלע סוגים פון תינוקות של בית רבן, כולל די וואָס געפינען זיך דערוויילע אין „פאָבליק סקולס“, וואָס זיי במיוחד דאָרפן אָנקומען צו אַ אידישן תורה חינוך.

עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק די שייכות מיט דעם זמן הפטירה און שלשים פון דעם

א. דעם דינסטאָג, י"ד אלול, איז דער סיום השלשים לפטירה פון אַ איד (הרה"ח וכו' ר' יעקב יהודה ז"ל העכט) וועלכער איז נתמנה געוואָרן דורך כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו צו זיך מתעסק זיין אין הפצת התורה והיהדות, ובמיוחד – אין חינוך בני ובנות ישראל, און ער האָט זיך אין דעם מתעסק געווען אַ ריבוי שנים ביז מתוך מסירת נפש.

אַלע ענינים זיינען בהשגחה פרטית, כולל דער זמן הפטירה והשלשים, וב-מילא איז פאַרשטאַנדיק אַז דער זמן האָט אַ שייכות מיט דער עבודה ועסק פון דעם נפטר.

צווישן די ענינים מיוחדים אין וועלכע ער האָט זיך מתעסק געווען איז געווען – חינוך פון אידישע קינדער, לימוד התורה מיט תינוקות של בית רבן, כולל ובמיוחד – אידישע קינדער וואָס געפינען זיך (לעת עתה) אין בתי ספר ממלכתיים („פאָבליק סקולס“), דורך קובע זיין פאַר זיי שיעורים בלימוד התורה, „שיעורי לימוד הדת“ (של"ה), כשמו פון דעם מוסד וואָס ער איז געווען בראש, און האָט זיך אין דעם עוסק געווען מיט אַ תוקף ומסירת נפש, אַז ניט קוקנדיק אויף די מניעות ועיכובים וואָס זיינען דערמיט געווען פאַרבונדן מצד חוקי המדינה, איז ער ניט נתפעל געוואָרן און האָט מצליח געווען צו באַקומען אַ רשיון מיוחד צו קובע זיין די שיעורי לימוד הדת, און דורך אים זיינען איינגעאָרדנט געוואָרן שיעורי תורה אין הונדערטער ערטער.

דער גודל הענין פון לימוד מיט תינוקות של בית רבן איז מבואר בכמה

(1) שבת קיט, ב.

(2) גיטין נה, א.

(3) שקלים ספ"ג.

בשעת דאָס גיט צו אין יראת שמים און אין עבודת ה' בפועל]:

„יעקב“ איז כולל אַלע אידן („נשמתו כו' כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם“), כמובן בפשטות דערפון וואָס פון יעקב זיינען געקומען אַלע שבטים, וואָס פון זיי נעמען זיך אַלע אידן. ד.ה. אַז די שבטים (מלשון המשכה)⁹ זיינען דער ממוצע הממשיך והמחבר יעקב (און די אבות בכלל) מיט אַלע אידן.

ובלשון החסידות¹⁰: יעקב איז בבחי' אצילות (מרכבתא עילאה), און ער איז פאַרבונדן מיט די שבטים ווי זיי שטייען אין אצילות — „שבטי ייה עדות לישר“ אל¹¹, און דערפון ווערן דערנאָך נמשך די שבטים ווי זיי שטייען בבחי' (מרכבתא תתאה), און זיי זיינען כולל אַלע אידן וואו און ווי זיי געפינען זיך, ביז אין עולם העשי', עולם הזה הגשמי והחומרי [ובכלל- לות איז דאָס אויך נכלל אין דעם נאָמען „יעקב“ — „יעקב“ אותיות י' עקב¹², אַז פון דעם יו"ד (פון שם הוי"), דער יו"ד פון אלקות און פון אידישקייט¹³, ווערט נמשך למטה מטה בבחי' עקב¹⁴. ובפרטיות ובגלוי ווערט די המשכה למטה דורך די שבטים].

און דער עיקר וראש השבטים¹⁵ (וואָס פאַרבינדט יעקב'ן מיט אידן) איז „יהודה“.

איד וואָס האָט זיך עוסק געווען אין חינוך פון תשב"ר:

די פטירה איז געווען אין חודש אב, דער חודש פון חורבן בית המקדש („עלה ארי' במזל ארי' והחריב אריאל“), וואָס איז געקומען (כנ"ל) „בשביל שבטלו בה תינוקות של בית רבן“; דאָס איז אָבער „על מנת“¹⁶ אַז דערנאָך זאָל זיין דער תיקון בזה, ובפרט פון חמשה עשר באב (יום פטירתו) ואילך, (כולל — אין חודש אלול שכולו בימי חרות על הלוחות האחרונות (דער חודש הרחמים)), ווען מ'דאַרף במיוחד אָנהויבן מוסיף זיין אין לימוד התורה („מכאן ואילך דמוסיף יוסיף“, „מחמשה עשר באב ואילך דמוסיף לילות על הימים לעסוק בתורה יוסיף חיים על חייו“), כולל ובמיוחד — בלימוד התורה פון תינוקות של בית רבן, וואָס איז מתקן ומבטל סיבת החורבן, ובהבטל הסיבה ווערט במילא בטל דער מסובב, און עס ווערט אויפגעבויט כוננו ידיך פון דעם בית המקדש השלישי.

ב. ויש לקשר זה ברמז אויך מיט שמו של הנפטר — „יעקב יהודה“ [כמדובר כמ"פ, אַז יש מקום זוכן און זאָגן אַ רמז

(4) יל"ש ירמ' רמז רנט.

(5) ראה יל"ש שם.

(6) שאז מתגלית עוד יותר העלי' הבאה ע"י הירידה בחודש אב (חודש הדינים — זח"ב יב, א) — ראה לקו"ש ח"ט ע' 78. ע' 89. ח"ט ע' 65 ואילך. ס' השיחות תשמ"ז — שיחת ט"ז באב ס"ט. וש"נ. לקוטי לוי"צ אגרות ע' תו, תי. ועוד.

ויומתק בזה ש„ארי“ (מזלו של חודש אב) הוא ר"ת אלול ראש השנה יוהכ"פ הושענא רבה (שלה"י ריש מס' ר"ה (ריג, א). הובא באוה"ת נ"ך ע' תסו. ס"ע א'ינו).

(7) ראה שו"ע או"ח ר"ס תקפא. לקו"ת ראה לב, א ואילך.

(8) תענית כו, ב ובפרש"י. וראה רמ"א יו"ד סרמ"ז סכ"ג. הל' תלמוד תורה לאדה"ז פ"ד ס"ח.

(9) אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב).

(10) ראה לקו"ת במדבר ג, סע"א. ועוד.

(11) ראה ביאורי הזהר (לאדהאמ"צ) ר"פ במדבר. ועוד.

(12) תהלים ככב, ד.

(13) תו"א ואוה"ת ר"פ יצא. ועוד.

(14) כידוע פירוש אדה"ז בצורת אות א', יו"ד למעלה (הקב"ה) ויו"ד למטה (א איד) וקו המחברם (ראה „היום יום" ח' אדר א. לקו"ש ח"ב ע' 616).

(15) פתיחתא לאסת"ר יו"ד.

אז ער איז געווען דער מלך שבשבטים²², און פון יהודה נעמט זיך מלכות בית דוד. וואָס אין עבודה באַווייזט עס (מלכות) אויף אַן עבודה בתוקף פון אַ מלך, וואָס המלך „פורץ לעשות לו דרך“²³, און „אמר מלכא עקר טורא“²⁴. ובמיוחד – דורך תורה, „מאן מלכי רבנן“²⁵, וואָס זיי האָבן דעם כח ותוקף (התורה) צו משנה זיין מציאות העולם.

עפ"ז איז פאַרשטאַנדיק די שייכות פון שמו של הנפטר מיט עיקר עבודתו:

זיין עיקר עסק איז געווען אין דער עבודה פון „יעקב יהודה“: צו ממשיך זיין במעשה בפועל תורתו של יעקב צו אידן, ובמיוחד – צו תינוקות של בית רבן, ביז אויך צו די וואָס געפינען זיך למטה מטה²⁶ (בבחי' עקב), אין „פאָבליק סקולס“, און טאָן דאָס מיט אַ תוקף פון יהודה (מלך), וכמדובר לעיל אַז ער איז ניט נתפעל געוואָרן פון חוק המדינה און האָט זיך געשטעלט בתוקף און דורכגעפירט בפועל די „שיעורי לימוד הדת“.

ובכלל – האָט ער זיך פאַרנומען מיט ממשיך זיין די ענינים ורצונות פון יעקב

נוסף אויף דעם וואָס אַלע אידן ווערן אָנגערופן על שם יהודה¹⁶.

און דער פאַרבונד (פון „יעקב (און) יהודה“) מיט אידן איז במיוחד דורך תורה – ענינו של יעקב¹⁷, כמ"ש¹⁸, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל" [וואָרום תורה איז דער מקור החיות (חיינו ואורך ימינו) פון אידן, און דערפאַר איז יעקב (תורה) כולל אַלע נשמות ישראל], און די תורה פון יעקב ווערט נמשך צו אידן דורך יהודה – כמ"ש¹⁹, „ואת יהודה שלח גו' להורות לפניו גשנה“, „לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה“, ביז אַז די תורה זאָל נמשך ווערן צו אידן ווי זיי געפינען זיך אין מצרים מלשון מצרים וגבולים.

ויש לקשר זה דערמיט וואָס יהודה איז ענינו (בעבודה) – מעשה [כמבואר בענין „ויגש אליו יהודה“]²⁰, ער ברענגט אַראָפּ די ענינים פון יעקב אין מעשה בפועל.

ולהוסיף, אַז דער ר"ת פון ביידע נעמען (יעקב יהודה) איז צוויי יודיין, וואָס גייט אויף שמו של הקב"ה (ווי מ'שרייבט בכ"מ צוויי יודיין אַנשטאַט דעם שם (הוי')) – דער חיבור פון יו"ד ר"ת פון שם הוי' (בכתיבתו) און יו"ד סוף (התיבה) פון שם אד' (שם הוי' בקריאתו) – דער חיבור אלקות שלמעלה מעולם מיט אלקות שמתלבשת בעולם²¹.

נאָך אַז ענין וואָס איז דאָ אין יהודה –

(16) ראה תו"א ר"פ ויחי.

(17) ראה אגה"ק שם (בהמשך לזה שנשמת יעקב כלולה מכל נש"י): והי' מרכבה לתורה של מעלה כו'. עיי"ש.

(18) תהלים עח, ה.

(19) ויגש מו, כח ובפרש"י.

(20) אוה"ת ר"פ ויגש. ועוד.

(21) ראה בכ"ז ס' השיחות תשמ"ז – שיחת ש"פ

עקב, כ"ף מנחם-אב ס"ה. וש"נ.

(22) ולהעיר שיהודה הוא בגימטריא שלשים, שהמלכות נקנית בשלשים מעלות (אבות פ"ו, ו).

(23) סנהדרין כ, ב. רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ג.

(24) ראה ב"ב ג, ב.

(25) ראה גיטין סב, א.

(26) ולהעיר, שהנפטר עסק במיוחד גם בגילוי שם היהודי (שנתנו לו בעת הברית – התחלת כניסת נפש הקדושה (ש"ע אדה"י אר"ח סוס"ה) אצל כל א' מישראל. שענין זה מודגש במיוחד אצל השבטים בני יעקב – „ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה“ (ר"פ שמות), שלא שינו את שמם (גם בהיותם במצרים), ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין (ויק"ר פל"ב, ה. שהש"ר פ"ד, יב (א). ועוד).

ממהר די גאולה – כמאחז"ל³⁰ אין הגליות מתכנשות אלא בזכות המשניות.

ולהוסיף, אַז די דריי אותיות פון „רבי“ זיינען אויך פאַרבונדן מיטן בנין בית ה' מקדש (וואָס קומט דורך „רבי“, דורך לערנען מיט תינוקות של בית רבן, כנ"ל ס"א): דער שלימות פון י' איז מאה – ק', דער אות בי"ת איז זיך מתחלף מיטן אות שי"ן (בא"ב דא"ת ב"ש), און צוזאַמען מיט דעם רי"ש (ר"ת רבי) ווערט אויפגעשטעלט דער וואָרט³¹ „קדש“³² – „ועשית את הקדשים למשכן גו' עומדים“³³ (זיי זיינען אַזוי ווי עמודים וואָס זיינען מחבר אלקות מיט וועלט³⁴), משכן דאיקרי מקדש³⁵, דער משכן איז פאַרבונדן, איז דער תוכן אַ חלק פון דעמזעלבן ציווי³⁶:

(30) ראה ויק"ר פ"ז, ג. וראה גם ב"ב ח, ט.

(31) גם יש לומר: הרי"ש – ר"ת רבי (יעקב וי"ב (הי"ב שבטים) – היר"ד ק' (י' פעמים י') והב' (פעמים ק') – ר', ועי' חיבור שניהם – שי"ן. והו"ע התפארת שמחבר ק' ור"י. ולהעיר מתפוח באמצע המזבח פעמים עליו כשלש מאות כור כו' שהוא נוי למזבח (תמיד פ"ב מ"ב).

(32) ולהעיר שהוא גם אותיות „קשר“, המורה על ההתקשרות בין יעקב יהודה, התקשרות בין חסיד לרבי, ע"ד קשר של תפילין [ולהעיר, שיש בתפילין של ראש שי"ן של ג' ראשין ושל ד' ראשין] שמקשר ישראל עם אבינו שבשמים בקשר (יתקע דעתו ב' חוזק) שמבטל כל ענין של היסח הדעת. וגם ועד שמהפך היסח הדעת להיסח הדעת למעליותא – ביאת המשיח בהיסח הדעת (סנהדרין צז, א), „מצאתי דוד עבדי“ (תהלים פט, כא).

(33) תרומה כו, טו.

(34) ראה המשך ההלולא באתי לגני ה'שית פרק י.

(35) עירובין ב, א.

(36) ראה רמב"ם ריש הל' ביהב"ח.

(*) ראה תורת לוי"צ ע' ריש שש' הוא חיבור ק' ור'. ובהמשך הענינים שם שהוא בחי' רוח (ת"ת) שמחבר שני ההפכים דמים ואש (חסד וגבורה).

[נשיא²⁷ דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר] אין מעשה בפועל און מיט אַ תוקף (יהודה), ביז אַז אפילו הערנדיק אַ רמז פון „יעקב“ האָט ער דאָס אַראָפּגעבראַכט אין מעשה בפועל מממש, באופן אַז מ'קען דאָס אָנ-טאַפן מיטן חוש המישוש – אין דעם האָט ער זיך געקאַכט במיוחד.

ג. נאָך אַ רמז אין דעם נאָמען:

„יעקב יהודה“ איז בגימטריא רי"ב, אותיות „רבי“ – בהתאם לענינו אַלס אַ רבי פון תינוקות של בית רבן. ועוד ועיקר: עה האָט ממשיך געווען די ענינים פון דעם רבי נשיא דורנו (כ"ק מו"ח אדמו"ר) אין מעשה בפועל, כנ"ל.

ויש לקשר זה אויך מיט דעם פרק פון דעם שבת²⁸ – וואָס התחלתו איז: „רבי אומר“, בלשון „רבי“ (סתם) דוקא, און ערשט דערנאָך שטייט ברור ווער דאָס איז, אין דער משנה שלאחרי זה: „רבי יהודה הנשיא“ – וואָס איז כולל סיי דער וואָרט „רבי“ (די גימטריא פון יעקב יהודה), און סיי שמו השני „יהודה“, און בהוספת תיבת „הנשיא“, ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו²⁹, וואָס פון אים ווערט נמשך למטה דורך יהודה (כנ"ל).

בא דעם נפטר איז געווען די עבודה פון „רבי אומר“ – אַראָפּברענגען באמירה ולימוד בפועל דער ענין פון „רבי“ (בגימטריא יעקב יהודה), לימוד התורה, כידוע אַז רבי איז געווען דער מחבר פון ששה סדרי משנה (וואָס דאָס לערנט מען במיוחד מיט תינוקות של בית רבן). ולהעיר, אַז לימוד המשניות איז (אויך)

(27) ר"ת ניצוצו של יעקב אבינו, כדלקמן בפנים.

(28) פרק ב.

(29) קהלת יעקב מע' רבי. וראה לקו"ש ח"ד ע'

1051 הערה 18.

וועשו לי מקדש" – דער ציווי אויפן משכן, די צוויי בתי מקדש, ביז די שלימות שבזה – ביהמ"ק השלישי.

ד. יעדער זאך וואָס אַ איד זעט אָדער הערט דאָרף ביי אים זיין אַ הוראה אין עבודת ה' ³⁷:

שטייענדיק בסמיכות צו סיום השלשים פון דעם נפטר – איז אַ זמן מתאים צו זיך אַריינטראַכטן אין די ענינים וואָס ער האָט זיך מתעסק געווען, און דערפון אָפּלער-נען בנוגע לפועל.

ובמיוחד, כמדובר לעיל – אין דער עבודה פון חינוך בני ובנות ישראל, ובפרט – פון תינוקות של בית רבן, כולל די וואָס געפינען זיך (לעת עתה) אין „פאָבליק סקולס“,

ניט קוקנדיק וויפל ער האָט שוין געטאָן אין דעם תחום, און וויפל אַנדערע האָבן אין דעם געטאָן – איז היות אַז די גאולה איז נאָך ניט געקומען, איז אַ ראי' אַז מ'דאָרף און מ'קען נאָך מוסיף זיין אין דעם [נוסף אויף דעם וואָס מ'זעט בפשטות דעם ריבוי פון אידישע קינדער וואָס באַ זיי קען נאָך צוקומען אין אידישן תורה חינוך]. און דורך דעם גופא וועט מען נאָכמער ממהר זיין די גאולה (וואָס איז תלוי אין דעם לימוד מיט תינוקות של בית רבן, כנ"ל).

ה. וכן יהי לנו בפועל – אַז עס קומט די גאולה האמיתית והשלמה, והקיצו

ורננו שוכני עפר ³⁸, און דער נפטר בתוכם (ובפרט אַז מ'שטייט נאָך בסמיכות צו די שלשים, וואָס דעמולט איז לייכטער אויפ'טאָן דעם הקיצו, כידוע אַז אויך לאחרי ההסתלקות איז דער רוח הנפש נאָך שורה על הגוף, און אין דעם זיינען פאַראַן חילוקים צווישן שלשה, שבעה, שלשים וי"ב חודש ³⁹. וואָס דערפאַר טוט מען כמה ענינים בתוך השלשים וואָס זיינען נאָך פאַרבונדן מיט חיים חיותו בעלמא דין).

און ער וועט שטיין בראש פון די תינוקות של בית רבן און אַלע אידן וועלכער ער האָט מחנך געווען (אָדער געהאַט אַ השפעה אויף זייער חינוך), וואָרום כידוע אַז „שכר מצוה מצוה“ ⁴⁰, דער שכר המצוה איז (אויך) די (מעגלעכ-קייט צו ווייטער מקיים זיין די) מצוה,

און – הקיצו ורננו אַלע שוכני עפר, ובראשם – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, צוזאַמען מיט אַלע חסידים,

און אַלע אידן – וועלן לערנען תורה דורך דעם בעסטן רבן של ישראל – דער אויבערשטער בעצמו, כולל ולכל לראש – די תינוקות של בית רבן, כמ"ש ⁴¹, „ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותי (ומקדים בכתוב) למקטנם (און דער-נאָך) ועד גדולם“.

ועוד והוא העיקר – תיכף ומיד ממש.

(38) ישעי' כו, יט.

(39) ראה סה"מ תרנ"ט ע' כ. וש"נ.

(40) אבות פ"ד מ"ב.

(41) ירמ' לא, ג.

(37) ראה כתר שם טוב הוספות סקכ"ז ואילך.